

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Rzeszów, dnia środa, 31 maja 2023 r.

Poz. 2994

ROZSTRZYGNIECIE NADZORCZE NR P-II.4131.2.127.2023 WOJEWODY PODKARPACKIEGO

z dnia 30 maja 2023 r.

Działając na podstawie art. 36 ust. 2, art. 85, 86 i 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r. poz. 40 ze zm.)

STWIERDZAM NIEWAŻNOŚĆ

uchwały Nr XLIII/383/2023 Rady Gminy Radomyśl nad Sanem z dnia 26 kwietnia 2023r. w sprawie zmian w Statucie Sołectwa **Witkowice** w części dotyczącej § 1 pkt 4

Uzasadnienie

Rada Gminy Radomyśl nad Sanem na sesji w dniu 26 kwietnia 2023r. podjęła uchwałę Nr XLIII/383/2023 w sprawie zmian w Statucie Sołectwa **Witkowice**. Przedmiotowa uchwała została doręczona organowi nadzoru w dniu 4 maja 2023r. W podstawie prawnej ww. uchwały powołano art. 35 ust. 1 i 3 oraz art. 40 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym.

Przeprowadzona przez organ nadzoru analiza uchwały wykazała, że niektóre zapisy tego aktu naruszają obowiązujące przepisy prawa, w związku z czym w dniu 19 maja 2023r. zostało wszczęte postępowanie nadzorcze w sprawie stwierdzenia ich nieważności we wskazanej części.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że stosownie do przepisu art. 40 ust. 2 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r. poz. 40 ze zm.) zwanej dalej „u.s.g.”, uchwała rady gminy w sprawie nadania statutu sołectwu, jak również uchwała zmieniająca statut sołectwa jest aktem prawa miejscowego, który zgodnie z art. 87 ust. 2 Konstytucji RP, zaliczany jest do źródeł prawa powszechnie obowiązującego na obszarze działania organów ustanawiających te akty. Odnosi się do niej zatem zasada wyrażona w art. 94 Konstytucji RP, w myśl której akty prawa miejscowego stanowią one na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie.

Ustawowe upoważnienie do stanowienia przez radę gminy statutu sołectwa zawiera przepis art. 35 ust. 1 u.s.g., stosownie do którego organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami. Jednocześnie w art. 35 ust. 3 u.s.g. ustawodawca ustalił zakres przedmiotowy unormowań, jakie bezwzględnie powinien zawierać statut jednostki pomocniczej, wskazując, iż akt ten określa w szczególności:

- 1) nazwę i obszar jednostki pomocniczej,
- 2) zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej,
- 3) organizację i zadania organów jednostki pomocniczej,
- 4) zakres zadań przekazanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji,
- 5) zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej.

W myśl art. 36 ust. 1 u.s.g. organem uchwałodawczym w sołectwie jest zebranie wiejskie, a wykonawczym - sołtys. Działalność sołtysa wspomaga rada sołecka. Ust. 2 tego przepisu stanowi, że sołtys oraz członkowie

rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. Tymczasem w § 1 pkt 4 przedmiotowej uchwały Rada Gminy, ustalając nowe brzmienie § 26 ust. 2 Statutu Sołectwa **Witkowie** wprowadziła następujący zapis: „2. W przypadku zgłoszenia tylko jednego kandydata na sołtysa, wyborów nie przeprowadza się, a za wybranego uznaje się z dniem wyborów zgłoszonego kandydata.”

Zdaniem organu nadzoru, regulacja ta, w sposób rażąco narusza przepis art. 36 ust. 2 u.s.g., który jak wyżej wspomniano jednoznacznie przewiduje obsadzenie funkcji sołtysa w trybie wyborów w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania. W świetle powyższego unormowania, niedopuszczalne jest zatem dokonanie wyboru sołtysa w sposób inny niż przez przeprowadzenie głosowania. Wybory są nieodzowną instytucją życia publicznego, pozwalającą na wyłanianie przedstawicieli, sprawujących w określonej kadencji władzę w imieniu lokalnej społeczności. Głosowanie jest natomiast kluczowym aktem w procesie wyborczym. Jego istotą jest bowiem wyrażenie (uzewnętrznienie) przez wyborców ich decyzji co do wyboru konkretnych osób na określoną funkcję lub stanowisko. Należy przy tym zaznaczyć, że we współczesnym państwie demokratycznym sprawowanie władzy przez przedstawicieli stanowi zasadę. Prawo wyborcze powinno być zatem tak skonstruowane, aby stwarzać wyborcom (mieszkańcom) jak największe możliwości udziału w wyborach celem wyłonienia przedstawicieli, którzy w ich imieniu będą sprawować władzę. Prawodawca lokalny nie może więc ograniczać, w statucie sołectwa będącym aktem prawa miejscowego, istoty prawa wyborczego, poprzez wykluczenie możliwości wyrażenia woli przez mieszkańców bezpośrednio w procesie wyborczym, nawet w sytuacji zgłoszenia tylko jednego kandydata na sołtysa jednostki pomocniczej. Wyłączenie trybu wyborczego (głosowania) dopuszczalne jest wyłącznie wtedy, gdy wynika to wprost z przepisów ustawy (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 października 2018r. sygn. akt II OSK 1936/18).

Podejmując zatem uchwałę Nr XLIII/383/2023 w sprawie zmian w Statucie Sołectwa **Witkowie** w części wyżej wskazanej, Rada Gminy Radomyśl nad Sanem w sposób istotny naruszyła przepis art. 36 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Z tych też względów, stwierdzenie nieważności ww. uchwały w tej części jest konieczne i jest uzasadnione.

Na rozstrzygnięcie nadzorcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie ul. Kraszewskiego 4A za pośrednictwem Wojewody Podkarpackiego w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia.

z up. WOJEWODY
PODKARPACKIEGO
Zastępca Dyrektora Wydziału
Prawnego i Nadzoru

Małgorzata Wąsacz